

Dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Ekens förskola, Östhammars kommun

2022- 2023

Innehållsförteckning

- 1. Utvärdering av föregående dokumentation**
- 2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet**
- 3. Främjande arbete**
 - 3.1 Trygghet
 - 3.2 Självkänsla
 - 3.3 Empati
 - 3.4 Respekt
- 4. Förebyggande arbete**
 - 4.1 Kartläggning av riskfaktorer
 - 4.2 Målformulering
 - 4.3 Insatser
- 5. Åtgärdande arbete**
- 6. Förankring**
- 7. Uppföljning och utvärdering**
- 8. Bilagor**
 - 8.1 Definition av begrepp
 - 8.2 Lagtexter
 - 8.3 Reflektionsprotokoll
 - 8.4 Jämställdhetsplanering
- 9. Källor**

1. Utvärdering av föregående dokumentation

Redogör för de åtgärder från förra året som genomförts såväl som de som inte genomförts.
Redogör för vilka mål som uppnåtts samt hur ni vill gå vidare.

Aktiviteter & material:

För att förebygga diskriminering och kränkande behandling arbetar vi utifrån vårt årshjul i jämställdhetsplaneringar: empati, trygghet, självkänsla och respekt. Till dessa är även diskrimineringsgrunderna kopplade. Undervisning har skett genom:

- Barnkonventionen
Vi har använt oss av appen "Polyglutt" och läst böcker kopplade till barnkonventionen. Vi uppmärksammade olikheter och barns lika värde genom b.la. ljusmanifestation och rocka sockorna. Vi har även pärlat barnens rättigheter. Genom leken arbetat med en Superpolare-karaktär som barnen lekt med och bearbetat känslor.
- Uppmärksamma känslor
Fokuserar på att barnet själv får känna och lära sig läsa av andras känslor. Detta genom Litens känslkort, dramatiserat känslor, program från UR och Bolibompa som handlar om känslor och även kompisrelaterade frågor, exempelvis "Djuren på djuris" och "Karsten och Petra". Vi har planscher med känslouttryck och emojis som samtalsunderlag, samt en känslometer. Tecken och bildstöd är en god hjälp.
- Integritetsveckor
Under två veckor i november hade vi extra fokus på barnens integritet då vi lyfte hur viktig integritet är genom att bland annat prata om "Stopp min kropp", privata delar och samtycke.
- Kompisböckerna
Litteratur som kompisböcker med tillhörande gosedjur och samtalar med barnen kring innehållet som berör bl.a. empati, respekt och konfliktlösning.
- Kompissolen, kompisballonger, känslobollar
Samtal med barnen om hur vi är mot varandra, hur man är en bra kompis och vilka egenskaper en bra kompis har.
- Trygghetsvandringar och Lärmiljödialog
Barnen får uttrycka hur de känner för de olika platserna på gården.
Tydlighet i rutinsituationer under dagen där vi blir mer nära barnen.
- Snick och snack
De äldsta barnen såg bioteater som handlade om kamratskap. Bearbetning genom samtal med barnen om handlingen, lyssnat på sångerna och färglagt målarbilder.

Mål som uppnåtts:

Vi upplever att vi har trygga barn på förskolan. Detta ser vi genom att barnen vågar säga ifrån/ komma och säga till vuxna om något känns fel och de har en större medvetenhet om olika känslor.

Under året har vi sett att barnen överlag känner sig trygga såväl ute- som inomhus när vi tittar på resultatet från trygghetsvandringarna. Barnen uttryckte bland annat att det var tryggt att kissa med ett bra toalettsystem. Däcken på gården kunde vara läskiga pga. så mycket spindlar i dem.

De uppmärksammar känslor hos sig själva, kompisar och i litteratur. De har blivit bättre på att uttrycka sina känslor, inte bara är glad eller arg utan även andra känslor däremellan. Också att gradera känslor via känslometern, att man kan vara lite arg eller mycket arg. Barnen går också spontant till emojibilden och berättar om sin känsla, både hur de mår på morgonen eller om det hänt något under dagen, ex känner sig ledsen eller arg samt varför.

Genom de olika undervisningssituationerna under året kan vi se att barnen tar till sig värderingar och stärkt både sin självkänsla och egenvärde. De refererar ofta till kompisolen och visar att de tagit till sig budskapet om hur man är en bra kompis. Barnen har fått en större medvetenhet kring de ämnen som vi har berört så som rätten till sin egen kropp, rätten att säga nej/stopp, skyldigheten i att lyssna på varandra och respektera varandra. De har lärt sig att säga stopp, nej och sluta om något känns fel. Tränat på att kunna läsa av sina kompisar, man kan se på den andre vad som är okej (samtycke).

Vi har märkt skillnad i deras lek när det gäller integritet och samtycke. I samband med arbetet med barnkonventionen har vi skapat armband. En pärla stod för en rättighet. Barnen tog till sig rättigheterna mycket lättare på detta praktiska sätt. Vårdnadshavare har sagt att några av barnen har sagt att barnen pekat på en färg och sagt rättigheten på flera.

Hur går vi vidare?

Med de olika jämställdhetsplaneringarna inklusive diskrimineringsgrunderna blir det förebyggande arbetet levande och ständigt i fokus. Vi ska vara nära barnen, visa att det barnen har att säga är viktigt och hjälpa dem och visa att de har rätt till alla sina känslor. Uppmuntra barnen att prova nya utmaningar som kan bidra till en bättre självkänsla, känslan av att "jag kan!". Fortsätta använda lekande karaktärer.

Genom att vara närvarande pedagog blir det lättare att stötta barnen i konflikter eller förebygga konflikter. Vi vill fortsätta att reflektera över vårt förhållningssätt, vara lyhörda och ta tillvara barnens intressen. Samt medvetenheten att vi vuxna är förebilder och agera utifrån det i alla situationer.

Vi upplever att barnen ofta kan se sina egna känslor men kan vara svårare att se hur eget agerande påverkar andras känslor. Vi har materialet med känslorna tillgängligt och hjälper barnen att sätta ord på andra barns känslor och samtalar tillsammans om situationen. Vi vill arbeta mer med materialet. "Okej med dig?", både böcker och musiken. När det gäller trygghetsvandringen vill vi att alla barn ska genomföra dessa, yngre som äldre. En idé är att fotografera platser på gården, visa dem och prata med barnen om hur de upplever platsen. Detta i enskilt samtal med barnen eller få barn i taget så alla får delta under olika tillfällen.

2. Barnens deltagande i dokumentationsarbetet

Barnen ska vara delaktiga och medverka i dokumentationsarbetet, till exempel trygghetsvandring, barnintervjuer, Kompissol.

Barnen är delaktiga i verktyget genom att alla avdelningar på förskolan genomför trygghetsvandring med barnen i början på året. Pedagogerna ställer frågor längs vägen om hur det känns att vara i den aktuella miljön.

Vi skapar tillsammans med barnen olika varianter av kompissol där barnen är med och diskuterar hur vi bemöter varandra på förskolan och barnens ord blivit nedskrivna.

Vi har varit lyhörda och tagit vara på barnens idéer och önskemål. De får på så vis vara med och påverka utbildningens innehåll och avdelningens utformning. De har exempelvis skapat toalettskyltar efter inspiration från ett avsnitt av "Djuren på Djuris". Skapat Stopp/vänta/okej skyltar även till andra rum på avdelningen som använts flitigt på avdelningen, dessa skapades spontant utifrån kompisboken "Stopp" samt kompisballonger. De har även fått påverka integritetstemat genom att välja en del av litteraturen och valt att skapat egna saker såsom stopphand på glasspinne. Barnen har också själva fått dokumentera sin utveckling.

Vi behöver hitta fler vägar att involvera barnen.

3. Främjande arbete

Att stärka de positiva förutsättningarna för alla människors lika värde, förskolans ledord.

Det främjande arbetet pågår hela tiden och bedrivs i ett långsiktigt perspektiv. Det sker målinriktat och kontinuerligt. Syftar till att förstärka respekten för allas lika värde.

Vårt främjande arbete:

- Pedagogerna är goda förebilder.
- Vi ska respektera varandra och känna till de sju diskrimineringsgrunderna.
- Pedagogerna är lyhörda för barnens känslor och behov.
- Utveckla barnens empati, viljan att hjälpa alla.
- Ha respekt för allt levande och omsorg om vår närmiljö.
- Ha god samverkan med vårdnadshavare och skola.

Jämställdhet i förskolan

Huvudmannens mål: *I våra förskolor arbetar vi för alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen, människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet.*

Jämställdhetsarbetet ska genomsyra pedagogiken i vardagen.

Personalen ska medvetet arbeta för att motverka könsstereotypa mönster bland både barn och vuxna.

För att jämställdhetsäkra verksamheten inriktar vi oss på följande områden:

- Systematiskt kvalitetsarbete
- Pedagogiska arbetssätt
- Kompetensutveckling
- Pedagogiska lärmiljöer
- Vårdnadshavares delaktighet

Ansvariga för att dokumentationen följs är respektive rektor samt verksamhetschefen för förskolorna i Östhammars kommun.

Vi kommer vara lyhörda för barnens önskemål och behov samt bryta ner läroplanens mål till konkreta mål i verksamheten. Vi kommer att arbeta månadsvis med fyra grundpelare inom jämställdhet; trygghet, självkänsla, empati och respekt.

Mål i Lpfö18

3.1 Trygghet

Pedagoger som är lyhörda och finns nära till hands för att lätt kunna avläsa barnets signaler. När barnet känner förtroende för pedagoger under inskolningen får barnet en trygg bas och kan på så sätt utforska sin omgivning och ta lärdom av den.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *sin identitet och känner trygghet i den samt medvetenhet om rätten till sin kroppsliga och personliga integritet*

3.2 Självkänsla

Pedagoger som uppmuntrar och lyfter det positiva hos varje enskilt barn stärker barnets självbild. Pedagoger vägleder barnet hur det egna agerandet påverkar omgivningen.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar*
- *demokratiska principer och förmåga att samarbeta och fatta beslut i enlighet med dem*

3.3 Empati

Viljan att hjälpa andra, förmåga att leva sig in i andra människors situation.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra*
- *förståelse för att alla människor har lika värde och de mänskliga rättigheterna*

3.4 Respekt

Man måste inte tycka som andra eller tycka om alla men vi ska kunna respektera andras åsikter och personligheter.

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla

- *öppenhet, respekt, solidaritet och ansvarstagande*
- *ett växande ansvar och intresse för hållbar utveckling och att aktivt delta i samhället*

Våra ledord på förskolan är att verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar!

4. Förebyggande arbete

Ett förebyggande arbete syftar till att motverka risken för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Vi kommer arbeta förebyggande genom att:

- På planerings- och utvärderingsdagar reflekterar vi över vår verksamhet.
- Pedagogerna finns närvarande vid konflikthantering.
- Pedagogerna ska ges tid till att kontinuerligt reflektera över sin verksamhet och sitt förhållningssätt.

4.1 Kartläggning av riskfaktorer

Varje avdelning gör en kartläggning och dokumenterar. Vi genomför trygghetsvandringar. Alla avdelningar lägger upp jämställdhetsplaneringarna på Unikum.

4.2 Målformulering

Alla ska känna sig trygga på Eken.

4.3 Insatser

Se jämställdhetsplaneringarna på Unikum.

5. Åtgärdande arbete

Anmälan, utredning, åtgärder och uppföljning görs i det digitala systemet Drafit KB process.

Arbetsgång då barn kränker barn

- Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar så är det den vuxnes ansvar att anmäla detta till rektor.
- Rektor ansvarar för att informera förvaltningen samt vårdnadshavare. Förvaltningen informeras per automatik via Drafit KB process, där verksamhetschef, barn- och utbildningschef samt nämndsekreterare har insyn.
- Rektor gör bedömningen att inleda en utredning på förskolan, om man inte genom några få frågor kan få händelsen klarlagd och situationen därefter är uppklarad. Därefter delegeras ansvar för utredningen till lämplig person. (Om ett barn upplever sig ha blivit utsatt för diskriminering, trakasserier eller kränkningar av personal ska rektor ansvara för utredningen). Utifrån utredningens resultat vidtas nödvändiga åtgärder för att förhindra framtida kränkningar.
- Utlämnande av utredningsmaterial ska sekretessgranskas. Vårdnadshavare informeras om resultatet av utredningen samt eventuell åtgärdsplan.
- Nämndsekreteraren är ansvarig för att rapportera alla ärenden till nämnden vid varje sammanträde.
- Förvaltningsledningen följer kontinuerligt upp kränkingsanmälningar samt utredningar med skolledarna.

Arbetsgång då vuxen kränker barn

- När en vuxen, personal eller vårdnadshavare, kränker ett barn måste den som upptäcker detta agera utan dröjsmål.
- Ta den vuxne åt sidan och ställa "hur - frågor" samt hänvisa till diskrimineringslagen.
- Rektor informeras.
- Rektor ansvarar för att utreda, åtgärda, dokumentera och följa upp vidtagna insatser mot kränkningen.

- Överordnad chef informeras alltid.
- Överordnad chef håller sig informerad om ärendet tills det är säkerställt att kränkningarna och/eller trakasserierna upphört.

Hanteringsprogrammet som används i arbetsgången vid kränkningar

En länk till Drafit KB process finns alltid på barn- och utbildningsförvaltningens sida på kommunens intranät.

Observera

Pågående utredning eller åtgärder skall inte diskuteras med barn eller vårdnadshavare som inte är berörda av kränkningarna. Offentlighets- och sekretesslagen skall följas.

6. Förankring

Här beskriver ni hur dokumentationen och likabehandlingsarbetet förankras hos samtliga barn, vårdnadshavare och all personal på er förskola.

Vad ska göras?

All personal på förskolan ska vara involverade i dokumentationsarbetet och förankra de gemensamma begreppen. Vart vi står och ha en samsyn. Dokumentet ska vara ett levande verktyg för oss i undervisningen och ska brytas ner till konkreta mål som vi sedan kan planera undervisningen utifrån.

När ska det göras?

Planen diskuteras vid reflektionsmöten, arbetsplatsträff, möte för vårdnadshavare samt vid introduktion och utvecklingssamtal. Planen läggs ut på vår hemsida och Unikum.

Vilka resurser finns avsatta för detta?

På utvecklingsgruppen finns dokumentationen med som en punkt där vi utvecklar dokumentationsarbetet samt diskuterar jämställdhetsplaneringar.

Vem är ansvarig?

Det är allas ansvar på förskolan att ta del av planarbetet och utveckla arbetet framåt.

Hur och när utvärderar ni insatsen?

Vi utvärderar våra insatser via våra jämställdhetsplaneringar som återkommer kontinuerligt under året samt vid utvecklingssamtal, enkätundersökning för vårdnadshavare och i de dagliga mötena mellan pedagoger, barn och vårdnadshavare.

7. Uppföljning och utvärdering

Här beskriver ni hur dokumentationsarbetet årligen ska följas upp, utvärderas och revideras på er förskola.

I slutet av varje termin ska alla arbetslag sammanställa och utvärdera dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Jämställdhetsplaneringar och reflektionsprotokoll förs in i verktyget.

8. Bilagor

Här följer bilagor som stöd för arbetet med dokumentationsarbetet.

Bestämmelser i skollagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling (6 kap. 6-10 §§). Lagen ställer krav på att verksamheten bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns lika rättigheter och möjligheter, och för att förebygga trakasserier, diskriminering och kränkande behandling.

Förskolans verksamhet bedrivs i enlighet med Lpfö18. Förskolans värdegrund ska genomsyra hela verksamheten.

8.1 Definition av begrepp

Kränkande behandling

- Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde.
- Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck.
- Kränkningar kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera.
- En kränkning kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.
- Kränkningar utförs av och drabbar såväl barn som vuxna.

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen och att den som uppger att hen blivit kränkt, alltid måste tas på allvar.

Kränkningarna kan vara

- Fysiska, till exempel att bli utsatt för slag och knuffar.
- Verbala, till exempel att bli hotad eller kallad för fula ord.
- Psykosocial, till exempel att bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning.
- Text- och bildburna, till exempel att inte alla barn får inbjudningskort vid födelsedagar.

Diskriminering

Diskriminera handlar om att berövas rätten att få vara sig själv. Det handlar om den individuella upplevelsen av att fått sin värdighet kränkt utifrån någon av de sju diskrimineringsgrunderna; kön, etnisk tillhörighet, religion och annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning och ålder. Diskriminering utifrån diskrimineringsgrunderna regleras i diskrimineringslagen 2008:567.

Kön

Kön i form av kvinna/flicka eller man/pojke som registreras vid födseln eller senare fastställs. Exempel: Johan sätter på sig en utklädningsklänning och ska gå och dansa, pedagogen frågar då om det är Johanna som ska dansa.

”Tjejer får klä sig som killar, men killar får inte klä sig som tjejer”

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet avses en persons nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Exempel: Ett barn med en annan dialekt blir retad över sitt uttal av de andra barnen.

Religion och annan trosuppfattning

I trosuppfattning ingår åskådningar som är jämförbara med religion. Etiska, filosofiska eller politiska värderingar/åskådningar ingår inte.

Exempel: Fatima blir ledsen då barnen skrattar åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk.

Funktionsnedsättningar

Med funktionsnedsättning menas nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga som uppstår i mötet med omvärlden. En individ kan ha en funktionsnedsättning, men är inte funktionshindrad. Det är omvärlden som står för hindren, inte individen själv.

Exempel: Ett barn sitter i rullstol och kan inte gå med på utflykt, får sitta inne och rita med en annan avdelning.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck handlar om människor som ibland eller alltid bryter mot samhällets normer och föreställningar om hur kvinnor och män förväntas se ut eller vara.

Exempel: Att tillåta att alla får klä sig som de vill.

Sexuell läggning

Med sexuell läggning menas hetero, -homo – eller bisexuell läggning, vilka är de sexuella läggningar som finns definierade enligt svensk lag.

Exempel: Pelle och Antonio är bästa vänner och säger att de älskar varandra och vill gifta sig när de blir stora. Pedagogerna skrattar och säger att det nog kommer att vara bästisar.

Ålder

De lagar och regler som antagits av riksdagen, där ålder anges, ska inte ses som ett uttryck för diskriminering. Som skola eller förskola gör du dig då inte heller skyldig till åldersdiskriminering vid tillämpning av dessa regler. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder om det finns ett syfte.

Exempel: Att man på förskolan har döpta grupper efter år och låter till exempel en femåring gå kvar i fyraårsgruppen på grund av sen utveckling.

Trakasserier

Trakasserier är en handling som kränker ett barns värdighet och som har koppling till någon av de sju skyddande diskrimineringsgrunderna.

Konflikter

Tillfälliga händelser som i allmänhet kan redas ut med hjälp av de vuxna som finns på arbetsenheten. Pedagogerna spelar alltid en viktig roll och ansvarar för att hemmen blir informerade. Viktigt att dokumentera.

8.2 Lagtexter

Aktuella bestämmelser:

1. Barnkonventionen
2. Lpfö18
3. Skollagen 2010:800
4. Diskrimineringslagen 2008:567

8.3 Reflektionsprotokoll

Arbetslagets reflektionsprotokoll till dokumentation av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling

Datum:

Avdelning:

Reflektera kring de åtgärder från förra året som genomförts/inte genomförts.

Material vi har använt oss av?

[egen text]

Mål som uppnåtts?

[egen text]

Hur går vi vidare?

[egen text]

Barnen ska vara delaktiga och medverka i dokumentationsverktyget mot diskriminering och kränkande behandling, hur har de varit det?

[egen text]

Tema: *Trygghet, Självkänsla, Empati, Respekt*

Period:

Avdelning:

Läroplanens mål enligt Lpfö18:

[egen text]

Avdelningens mål:

[egen text]

Aktivitet:

[egen text]

När? Var? Hur? Varför?

[egen text]

Resultat - hur blev det?

[egen text]

Analys - använd fördjupande frågor som t.ex. Varför blev det som det blev? Hur gjorde vi?
Vad behöver ändras till nästa gång?

[egen text]

9. Källor

FN:s konvention om barns rättighet. Barnkonventionen. UNICEF.

Skolverket (2014). *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda*.

Skolverket. *Läroplan för förskolan (Lpfö18)*

Skolverket (2013). *Förskolan och skolans värdegrund*.

Svaleryd, Kajsa & Hjertson, Moa (2012). *Likabehandling i förskola och skola*. Stockholm:
Liber

Skapare av dokumentet:

Christina Jansson, Inger Lundberg, Malin Enqvist, Ulrica Ericsson, Anne Lee Larsson och Lina Backman
(Barn- och utbildningsförvaltningen, Östhammars kommun).